

дайджест найцікавішої інформації та аналітики: ВЕБСАЙТИ, ЕЛЕКТРОННІ ТА ДРУКОВАНІ ЗМІ УКРАЇНИ, ets

www.eko-bud.com.ua

Щочетверга с.8

ТЕЛЕ
РАДІО
ІНТЕРНЕТ

Добрий ранок!

НОВИНИ

№49
(250),
16 – 23
грудня
2010 р.

Четверговий випуск

Існує досить світла для тих, хто хоче бачити, і досить мороку для тих, хто не хоче. Б. Паскаль

Михайло Свистович: Підприємці відродили моду на вуличні акції

Один із організаторів підприємницького протесту - про те, чи пахло на майдані революцією, про десятирічний ювілей "України без Кучми" та намір створити нову "Пору"

У Михайла Свистовича, який сьогодні просуває громадянську мережу "Відсіч", добре розвинуте чуття на революцію. Він брав участь у студентській "Революції на граніті" двадцять років тому. У 2000-му був одним із тих активістів, у кого зародилася ідея акції "Україна без Кучми". У 2004 році, перед президентськими виборами, вирішив створити кампанію "Пора". Пізніше його ідею перехопив Владислав Каськів і створив "жовту" "Пору", а Свистович вів "чорну". Восени 2010-го Михайло - знову на барикадах: на маніфестація підприємців проти нового Податкового кодексу. Для того, щоб займатися громадською діяльністю, 42-річний Михайло знову - як і в 2000-му - звільнився з роботи. Тоді - з банку, тепер - із видавництва. У розмові з "УМ" Свистович зізнався, що акція підприємців не могла перерости в нову революцію. Організатори вже почали обговорювати, коли можна припинити діяльність містечка, але влада спростила їм завдання, продемонструвавши свій авторитаризм. Утім Свистович має велике й благодатне поле для підготовки наступних протестів.

Закінчення на 5 с.

12 мільйонів українців не дотягують до прожиткового мінімуму

В Україні кожен четвертий міський житель - 23% і кожен третій - сільський - 38% змушений миритися з доходами нижче прожиткового мінімуму. За даними Держкомстату, у кожній 200-й українській родині на одну людину припадає менше 300 гривень на місяць, у кожній 40-й сім'ї - від 300 до 480 гривень на місяць, у кожній 16-й - від 480 до 660 гривень на місяць, у кожній 8-й - від 660 до 840 гривень на місяць. Всього середній дохід нижче від прожиткового мінімуму мають більше 12 млн. громадян

української держави. Незважаючи на це, статистичне покращення присутнє: адже у 2001-2002 роках українців, які не дотягують до прожиткового мінімуму, налічувалося майже 40 млн., а у 2007-му - 13,2 млн. Однак не останню роль у покращенні статистичних показників відіграє мізерна сума прожиткового мінімуму. Будь вона трохи більшою, і до найбільш бідних легко приєдналися б ще майже 35% українських сімей, де середній дохід на душу хоч і перевищує прожитковий мінімум, все ж таки не дотягує навіть до 1200 гривень на місяць. Водночас середньостатистичні доходи на кожного члена української родини у першому півріччі 2010 року

склали 1222 гривні на місяць. При цьому в міських сім'ях даний показник складає 1309 гривень на місяць, у сільських - 1037 гривень на місяць. Нагадаємо, Кабмін вирішив відмовитися від перегляду соціальних стандартів у липні 2011 року, а згідно з проектом бюджету, з квітня по жовтень зростання соцвиплат не буде. Разом з тим у проекті держбюджету-2011 уряд змінив механізм підвищення соцстандартів. Вперше за 3 роки перегляд соцвиплат буде відбуватися не 5 разів, а всього 4.

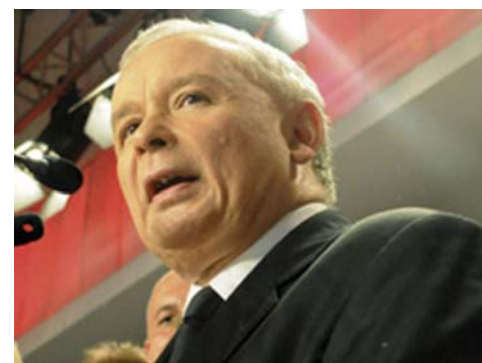
Соломія Коштура, студентка факультету журналістики Львівського Національного університету ім.І.Франка

"Золотий Єрусалим" у лісі Пінчука

Лісовий масив у 137 гектарів, який шість років тому Янукович виділив Вікторові Пінчуку, активно забудовують

Шість років тому один із найбагатших бізнесменів України та Європи, зять колишнього Президента Кучми Віктор Пінчук отримав від тодішнього Прем'єр-міністра Януковича, за свідченнями джерел "УМ", непоганий подарунок - 137 гектарів унікального лісу поблизу селища Козин. Це поруч із Конча-Заспою, фактично - "найкозирніше" місце для маєтків вітчизняних скоробогатків. До 2010 року маєток обріс високим глухим парканом. Територію всередині облаштовують за найкращими традиціями ландшафтного дизайну, зводять споруди, оздоблюючи античною плиткою, а зовні - суворо охороняють. І це незважаючи на те, що, за словами співрозмовника "УМ", бізнесмен обіцяв "просто зберегти лісову зону". Місцеві чиновники коментують цю тему досить обережно й анонімно. А працівники з "лісу Пінчука" скаржаться на проблеми із затримкою зарплатні.

Закінчення на 4 с.

Я.Качинський: Світу потрібен новий Рейган, який би взяв Росію за горло

Змушений вважати, що катастрофа літака не була трагічним випадком... Диспетчер аеродрому консультувався з кимось із Москви... Точно знаю, що диспетчери в Смоленську дезінформували пілотів... Янукович не дуже підтримував наші енергетичні проекти... Нинішня влада в Польщі робить ставку на Москву, виставляючи себе посміховиськом... Якби ми були при владі, Північного потоку не було б...

10 грудня минув восьмий місяць від дня Смоленської авіакатастрофи, яка забрала життя 96 польських громадян, у тому числі Президента Польщі Леха Качинського. Про розслідування причин та обставин трагедії, а також про польсько-російські й польсько-українські відносини УНІАН розповів рідний брат загиблого Президента, колишній прем'єр-міністр країни та лідер найпопулярнішої в Польщі опозиційної партії "Право і справедливість" (PIS) Ярослав Качинський.

- Пане Ярославе, минуло вісім місяців після Смоленської катастрофи. Чи є щось нове в розслідуванні її причин? Що врешті-решт призвело до аварії?

- Я можу робити висновки переважно на основі загальнодоступної інформації, з якої для мене одна річ цілком очевидно: диспетчери Смоленського літовища інформували пілотів літака про те, що він був на правильному курсі, а насправді він не був. Це я знаю точно. Чи це було результатом бардаку чи цілеспрямованих дій? Не приховую, що насправді мені дуже важко уявити, як це могло стати результатом лише бардаку чи технічної несправності. Те, що диспетчери інформували екіпаж про правильний курс, за великим рахунком відомо ще з літа, коли були оприлюднені записи з "чорних скриньок" - насправді літак лише на півсекунди був на правильному курсі... Можливо, якби вони летіли на більш сучасному літаку, котрий може блискавично набирати висоту, у них був би ще шанс, якого не мав Ту-154.

Закінчення на 6-7 с.

Псевдоопозиція - перешкода народовладддю!

Опозиція в Україні піддається нищівній критиці не лише з боку влади, а й із боку простих громадян, інтереси яких ця опозиція повинна захищати.

А критикувати є за що: і за розпорошеність, і за відсутність стратегії, і за безсистемність дій, і за дистанціювання від народу, який дедалі більше їй не довіряє, і за слабкість та неефективність, як наслідок попередніх ознак її блідой невиразності.

У класичній політології "опозиція" це:

1) меншість учасників політичного процесу, мета й погляди якої відрізняються від поглядів більшості;
2) організована група активних політичних суб'єктів, яка не поділяє й критикує офіційний правлячий курс і пропонує альтернативні проекти.

У сучасному ж українському ж варіанті, опозиція - це, усього-на-всього, кілька розрізнених груп політиків, відсторонених від влади, точніше, від "державної гідності", які намагаються за будь-яку ціну туди повернутись. Ця "опозиція" далека від народу, не є виразником його волі й, відповідно, захисником національних інтересів.

Головна мета чинної опозиції - не слугувати народові (електоратові), а, тимчасово імітуючи таке "слугування", виграти чергові вибори. Для цього опозиція створила й усіляко підтримує міф про свою місію виразника та захисника інтересів простих українців.

Лідери парламентської опозиції постійно називають себе контролерами влади, хоча самі є вагомою частиною цієї влади. Вони полюбують термін "парламентські партії", ніби ті "прописані" у Верховній Раді - щоб виборці до цього звукли й не обирали інших.

А чи може простий виборець попасти на прийом до лідера якоїсь партії, у тому числі й "не парламентської", чи просто завітати із пропозицією до партійного офісу?

Питання риторичне.

Лише під час виборчих баталій партії покидають закриті від людей офіси й самі "приходять" по голоси до свого виборця. Останній же протягом цього нетривалого періоду може навіть ...сфотографуватися поряд з "партійним босом".

Політичні партії в Україні, злившись із владою, так і не спромоглися стати посередником між владою й народом.

Партійні лідери періодично наголошують, що в суспільстві катастрофічно не вистачає суспільного діалогу. Проте, самі вони не здатні налагодити діалог навіть між собою, щоб узгодити дії партій зі спорідненою ідеологією. Тому, на догоду владі, так звані "опозиційні" сили не координують свої дії, а конкурують між собою, мотивуючи це тим, що за умови політичного партнерства з іншими вони ризикують втратити власне політичне обличчя й програти на наступних виборах.

Вони знов і знов наступають на ті ж "граблі". Спочатку заявляють про об'єднання...після виборів. Потім поодиноці щоразу на цих виборах програють. А в разі перемоги формують екліктичні коаліції, які призводять до чергової поразки.

Опозиція не бажає, та й не здатна, згуртувати громадсько-політичний актив України, створити (за Донцовим) "об'єднання людей одного духу", тому вона й не спроможна захистити український народ від свавілля влади.

Отже, настав час розвіяти міф про сучасну українську опозицію.

Так, опозиція, як впливовий інститут демократії, що є в кожній цивілізованій країні, безперечно, потрібна. Але вона сама повинна бути цивілізованою:

- діяти згуртовано, організовано й системно, із залученням позапарламентських сил;
- виражати волю народу, а не свою власну;
- пропонувати альтернативні проекти національного розвитку, і доносити їх до людей.

Пора ставити проблему утвердження демократії не в площині "влада - опозиція", а в площині "влада, як виконавець волі народу - народ, як єдиний носій суверенітету, тобто верховної влади в державі", залишивши політичним партіям роль активного посередника. І влада, і опозиція досить уперто ігнорують цю тезу, яка однозначно випливає з 5-ї статті Конституції. Така позиція консервує стан відсторонення народу від влади, перешкоджаючи розвитку громадянського суспільства.

Тому необхідно не просто налагоджувати діалог влади з народом. Треба, замість стихійних "майданів", створювати дієві інституції народовладдя, щоб такі примусили владу слугувати народові.

Можливо, цього не розуміє, або вдає, що не розуміє, політичний бомонд. Але це відповідає потребам сьогодення.

Лідери громадсько-політичних сил самі повинні стати локомотивом зміни системи влади, яка повинна бути підконтрольною народові. А не займатись закличками людей до самоорганізації.

Адже протестна активність громадян стрімко зростає. Це перші ознаки становлення реального народовладдя.

Михайло Роль, політичний експерт
pravda.com.ua

Ліквідація деяких міністерств, їх об'єднання, скорочення кількості членів уряду та державних чиновників однозначно є позитивним кроком. Хибною є думка, що це зашкодить якості державного управління. Тим більше, що значна частина органів державного управління є нічим іншим як п'ятим, шостим, десятим колесом до авто - їхати можна, але без них значно краще.

Чим менше державних інститутів та чиновників, тим менша залежність людей та бізнесу від них, тим менше можливостей для корупції. Однак системних вад організації виконавчої влади її скорочення не вирішує. Та й саме скорочення має бути наслідком

Скорочення уряду не замінить системної адміністративної реформи

**Розмежування функцій
та закріплення повноважень**

Ми вже давно живемо не у плановій економіці, де кожному підприємству, кожній галузі задавався кожен крок поведінки. У реаліях сьогодення потрібен функціональний уряд.

Скільки функцій - стільки і міністерств. До того ж одна функція має бути предметом опіки одного відомства. Тут уже є проблеми.

Спробуйте знайти в українському уряді відповідального за економічну політику. Є міністерство економічного розвитку. А хіба енергетика, будівництво, житлово-комунальний сектор, транспорт (зараз інфраструктура), сільське господарство не є економікою? П'ять опікунів у одного сектора!

Ліквідовано міністерства промислової політики, об'єднано енергетики та вугільної промисловості, житлово-комунального господарства та будівництва, напівліквідовано опікунів-дублерів у статусі віце-прем'єрів. Бо вони стали ще й міністрами.

Це набагато краще, ніж було, але було б іще краще, щоб їх не було взагалі. Міністр - головна фігура відповідальності за певний сектор. Другого бути не може. Бо тоді немає відповідального.

Функції першого міністра (прем'єра) може у випадку відсутності прем'єра виконати будь-який міністр.

Хто здійснює в Україні функції ідентифікації особи, паспортного контролю? Крім МВС, це ще робить Прикордонна служба. Хоча вона покликана здійснювати суто поліцейські функції.

Але є ще реєстрація новонароджених, яка чомусь належить до функцій Мінюсту. Хоча чи є різниця між свідоцтвом про народження та паспортом? Це має бути єдиний документ, що видається як заміник нинішнього паспорта. І все це має бути зосереджене у Міністерстві внутрішньої політики, що має замінити нинішнє Міністерство внутрішніх справ.

Елементом такої внутрішньої політики є і надзвичайні ситуації без наявності окремого міністерства.

Однак є ще велика невидима частина проблеми повноважень.

Назва міністерства ще зовсім не говорить про його функції. Здавалося б, що в нас є одне Міністерство освіти. Насправді їх 16 - кожне міністерство. Уточнимо - більше, бо є ще Державне управління справами, НБУ. Кожне з цих відомств має свою систему освіти.

Про яку єдину освітню політику можна говорити за наявності такої кількості опікунів?

Міністерств охорони здоров'я у нас майже десять - це власне МОЗ, МВС, Міноборони, СБУ, пенітенціарна служба, залізниця, те ж ДУС і т.д.

А що не міністр - то міністр фінансів. А до них додайте ще 450 міністрів фінансів у парламенті. Хто ж тоді Міністр фінансів, без відання і подання якого в Україні не може бути прийнятий бюджет чи внесені зміни до нього? І справа тут не у персоналіях. Якщо не подобається прізвище, міняють особу, але не забирають повноваження.

Мало зачеплений реформою перший пласт проблем і зовсім не зачеплений другий.

Маса людей займаються однією і тією ж функцією у різних владних інститутах. Хоча це мали б робити чиновники одного органу влади, визначеного відповідальним за відповідний сектор чи функцію.

№49 (250), четвер,
16 - 23 грудня 2010 р.

ТЕЛЕ РАДІО ЧЕРЕТ **НОВИНИ** 2

Передплатний індекс - 96202, передплатна ціна на один місяць - 5,68 грн.; на три місяці - 17,04 грн.; на шість місяців - 34,08 грн.; на рік - 68,16 грн. Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 10670 від 25.11.2005 р.

Засновник і видавець -
Агентство інформації та реклами

МЕДІА-ГРУПА

вул. Володимира Великого, 18,
Львів, 79053

тел. факс: 297 60 97,
e-mail: dr_novynu@ukr.net

Редакція зберігає за собою право редагувати та скорочувати матеріали, які публікують. Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій. Матеріали, позначені «на правах реклами», публікуються на комерційних умовах. За достовірність реклами відповідальність несе рекламодавець. Передрук матеріалів - при обов'язковому посиланні на видання.

Друк: «Видавничий дім
«Молода Галичина»
(м. Львів, вул. Угорська, 14).

Номер підписано до друку о 21.30.
Зам. № 1398. Наклад: 30000 прим.

Головний редактор - Олександр Корещ, заступники головного редактора - Олег Пендерецький, Христина Карась, технічний редактор - Богдан Богач, дизайн - Христина Хоростіль, консультанти - Назар Зазай, Роман Старший. Філії (кореспондентські пункти): м. Київ - Оксана Клименко, м. Івано-Франківськ - Єльвіра Блінцова, м. Тернопіль - Галина Михайлова, м. Луцьк - Олександр Бігун, м. Рівне - Григорій Кремень, м. Житомир - Павло Письменний, м. Чернівці - Костянтин Жуванчак. Адміністрація: директор - Олена Сахарук, головний менеджер - Віталіна Пенягіна. Кадри: Емма Поздєєва. Реклама: Христина Карась тел.: 242 54 80, факс: 297 60 97, моб.: 8 097 649 88 70. Технічна підтримка редакції: Олександр Ренн (НВКФ «Техноекс»). Юридичне обслуговування: Віталій Рущак.

Паралельні і міні-уряди

Усі добре пам'ятають публічні конфлікти останніх років між урядом та секретаріатом президента. Причина - дублювання повноважень.

Ми б і не знали про проблеми, якби вони не стали публічними. Але, непублічний характер конфліктів не означає, що вони менш шкідливі. Ми їх просто не бачимо.

Класичний приклад такого конфлікту - це один уряд у самому уряді. Мова йде про секретаріат Кабміну. Дивлячись на вивіску по вулиці Грушевського "Будинок Уряду", мало хто знає, що власне уряду у цій десятиповерхівці немає. Там немає міністерств. Для точності - там є ще невеликі залишки Мінфіну і Мінекономіки, яких уже давно збираються відселити. За чисельністю штат секретаріату уряду перевищує кількість усіх працівників Мінфіну, а за структурою дублює сам уряд!

Це місце, де навки може застрянути будь-яке рішення. Хоча призначення секретаріату - забезпечувати роботу колегіального органу - Кабінету Міністрів. Інших функцій він мати не може, бо підготовку рішень здійснюють потужні "машини" відповідних міністерств. В силу призначення інституту секретаріату уряду очевидно, що його керівник не може бути міністром. Питання статусу цієї особи залишилося відкритим, воно не врегульовано указом, а для виконання функцій обслуговування уряду не потрібно і чисельності, визначеної указом президента.

Проблема паралельних урядів не тільки у вищезгаданій площині. Є ще кілька десятків міні-урядів (центральних органів виконавчої влади), що не підпорядковані нікому.

Виконавча влада покликана забезпечувати виконання рішень. А це неможливо без жорсткої підпорядкованості.

Це легко зрозуміти на простому прикладі: директор автомобільного заводу може забезпечити випуск авто за умови скоординованої роботи всіх цехів. А як це зробити, якщо один чи два начальники цехів не підпорядковані директору? Дати їм обов'язкові до виконання доручення, а у випадку їх невиконання звільнити він не може.

Класичний приклад таких "цехів" у владі - податкова адміністрація та митна служба.

Мінфін має забезпечити коштами виконання публічних (державних) функцій через інструмент бюджету. Бюджет - це доходи (податкова, митниця), видатки, при дефіциті доходів на які треба позичати кошти (це функція самого Мінфіну) або продавати майно (Фонд державного майна).

Як забити цвяк, якщо молоток забрали з Ваших рук? Податкова і митниця Мінфіну не підпорядковані, а законодавче підпорядкування їх Кабміну означає підпорядкування нікому, бо уряд є колегіальним органом.

Ефективне управління вимагає дотримання принципу єдиного керівника. Таким керівником не може бути колектив. Фонд державного майна взагалі не підпорядкований Кабміну. По суті орган виконавчої влади перебуває поза системою виконавчої влади, хоча мав би бути у системі Мінфіну (казна і казенне майно відрізняються лише тим, що перше - державні гроші, а друге - державне майно).

Без достатніх повноважень та жорсткого підпорядкування можна забути про ефективне управління.

Усі органи виконавчої влади, що не є міністерствами, мають бути підпорядковані міністерствам, тобто стати урядовими органами.

Скасування деяких урядових органів є помилкою. Усіх керівників урядових органів, заступників міністрів мають призначати міністри. Неможливо відповідати за справу, якщо Ви позбавлені можливості підбирати людей.

Передбачене адмінреформою спрямування і координація діяльності центральних органів не міняє суті вищезказаного.

Ще раз підкреслимо: управління будується на принципі жорсткої підпорядкованості, що передбачає надання обов'язкових до виконання директив, а за потреби - звільнення. Можливість пожуриги і ефективне державне управління - несумісні речі.

На жаль, більшість норм щодо підпорядкування центральних органів виконавчої влади уряду передбачені законодавством. Але указ президента "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" не містить доручень щодо внесення відповідних змін до законів.

Роздержавлення держави

Ми не задумуємося над тим, що інститути держави - це спеціальні державні органи, що утримуються за рахунок коштів громадян, покликані задовольняти ті потреби людей, які вони самі не можуть задовольнити.

З такого призначення держави прямо і однозначно випливає, що виконувати їх можуть тільки інститути держави. В Україні немалу частину цих функцій виконують громадські організації, що, як відомо, є добровільними об'єднаннями громадян. Це, наприклад, стосується охорони здоров'я, науки тощо.

Наше суспільство не знає і не бачить цієї проблеми. Її добре видно зороку в державному бюджеті, кошти якого закріплені за так званими головними розпорядниками бюджетних коштів. Серед них - не тільки органи влади, але й структури, що не мають жодного відношення до інститутів влади, в т.ч. громадські організації, наприклад різного роду академії наук тощо.

Але тоді одне з двох: або відповідна функція перестає бути державною, або ж, якщо вона визначена як державна функція, то ніхто крім інститутів влади її виконувати не може.

Логіка тут дуже проста: є певна державна функція, визначено владний орган, що відповідає за її виконання. Йому і виділяються кошти на реалізацію функції. Коли ж за малям доглядають семеро, і гроші на догляд отримують ще восьмий чи десятий, дитині не позаздриш.

Системна глибока реформа центральної виконавчої влади у нас ще не розпочалася. І її не уникнути. Рано чи пізно суспільство прийде до неї. Бажано рано, бажано зараз.

Без такої реформи, що виходить з логіки побудови уряду, фундаментальних принципів управління, проведення скорочення кількості міністерств та державних чиновників закінчиться зростанням їх кількості. Так уже було.

Віктор Пинзеник, экс-міністр фінансів

pravda.com.ua

"Пенсійна реформа може стати Податковим кодексом-2"

На прохання "УМ" експерт оцінив наміри уряду щодо збільшення пенсійного віку українцям, "затягнуті паски" для чиновників-утриманців і те, як офшори шкодять українським пенсіонерам

Українські урядовці раптово згадали про проблеми з Пенсійним фондом і активно заговорили про пенсійну реформу. Однак, що конкретно представники влади надумали у своєму новому законопроекті, який уже ухвалив Кабмін, - таємниця за сімома замками. У ЗМІ час від часу просочуються різні чутки - про підвищення пенсійного віку не тільки для жінок, а й для чоловіків, про збільшення трудового стажу для майбутніх пенсіонерів. Представники Кабміну "годуєть" електорат приємними звістками: максимальні пенсії обмежать, чиновників змусять пізніше виходити на пенсію, а в нинішніх пенсіонерів не заберуть жодної гривні. Але ніхто не знає напевно, чим ці експерименти закінчатся для простого українця? Проаналізувати наміри урядовців щодо пенсійної реформи для "УМ" погодився експерт із питань соціальної політики, колишній перший заступник міністра праці та соціальної політики Павло Розенко.

"Елітні" пенсії ніхто не зменшить?

Микола Азаров запевнив, що новий законопроект обмежить максимальний розмір пенсій і збільшить вік виходу на пенсію для державних службовців. Безперечно, ми маємо проблему з тим, що є привілейована категорія людей, яка отримує надмірні пенсії. А солідарна система не має можливостей виплачувати 15, 20, 50 тисяч гривень пенсії. Тому максимальний розмір пенсій потрібно обмежувати, але ж проблема в іншому - формула нарахування спецпенсій є несправедливою. Пояснюю: більшості українців базова пенсія рахується за формулою. Це приблизно 45% заробітної плати, плюс - надбавка за понаднормовий стаж. Як наслідок - звичайний українець отримує пенсію у розмірі близько 50% своєї заробітної плати. Але є інша категорія громадян - елітні пенсіонери - державні службовці, науковці, працівники прокуратури, судів, органів внутрішніх справ, СБУ, колишні народні депутати, міністри - у них базова пенсія розраховується від показника 80% зарплати. І це лише точка відліку! З усіма нарахуваннями у деяких випадках пенсія виходить більшою, ніж зарплата! І міняти потрібно саме це несправедливе співвідношення, адже і простий українець, і майбутній спецпенсіонер платять практично однакові пенсійні внески.

Простий розрахунок: народний депутат, в якого зарплата близько 15 тисяч, щоб прогнати свого колегу-пенсіонера (а пенсія й нього десь такого самого розміру, як і була зарплата), сплачує в місяць лише близько 4 тисяч гривень пенсійних унесків. Питання: а хто має покривати різницю в 11 тисяч гривень? Ось у таких, на перший погляд, "дрібницях" і криється проблема дефіциту Пенсійного фонду й несправедливість системи.

Але на ліквідацію спецпенсій, безумовно, влада не піде. І навіть після втілення так званої реформи надмірні пенсії й надалі будуть виплачувати. Обмеження, якщо і будуть, то стосуватимуться лише майбутніх пенсіонерів. І несправедливість зберігається. Як і навантаження на Пенсійний фонд. Фактично пенсійну реформу пропонують здійс-

нювати тільки за рахунок більшості українців, які й так мають мізерні трудові пенсії. А високопосадовців, які мають величезне утримання, пенсійна реформа не зачепить.

Але є компроміс. Ми повинні всім категоріям майбутніх спецпенсіонерів дати вибір: хочете отримувати високу зарплатню, сплачуйте підвищені внески - не 3, 5%, а 10% від зарплати. Інакше отримаєте пенсію, як у всіх. Я переконаний, що більшість майбутніх спецпенсіонерів погодяться платити більше.

МВФ не вимагав підвищення пенсійного віку

Яскравий приклад - думки в представників влади щодо підвищення пенсійного віку для жінок. Спершу міністр праці заявляє, що його доведеться підвищувати. Сергій Тігірко неодноразово повторює цю тезу. Місяць тому Микола Азаров запевняв: уряд ніколи не ставив питання про підвищення пенсійного віку для жінок, і ви (експерти і журналісти), мовляв, щось наплутали. А днями один із лідерів "регіоналів" знову каже: ми нікуди не дінемося від підвищення пенсійного віку... У мене особисто складається враження, що нинішня влада просто не знає, що робити.

Я належу до тієї категорії експертів, яка говорить: підвищення пенсійного віку не вирішує проблеми пенсійної системи в Україні. Що ми цим досягаємо? Для бюджету Пенсійного фонду запропонований урядом механізм принесе копійки. Дефіцит ПФ - понад 64 мільярди гривень. А економія коштів на пенсійному віці - один-два мільярди гривень щорічно. Тому потрібно відходити від дискусії підвищення пенсійного віку. Адже, я переконаний, на це рішення у Верховній Раді однаково голосів немає.

Що ж стосується інформації про підвищення пенсійного віку чоловікам до 62 років (а є і такі думки), то це не виправдано жодним чином. Середня тривалість життя в українських чоловіків становить 63,5 роки. Це означає, що для чоловіків час перебування на пенсії різко зменшується. Без збільшення тривалості життя українських громадян це просто неетично і нереально втілювати. Тим більше, що і без підвищення пенсійного віку пенсійна система має достатній ресурс для свого реформування.

Урядовці прикриваються тим, що підвищення пенсійного віку для жінок вимагав МВФ. Але насправді Міжнародному валютному фонду однаково, як покриватимуть дефіцит Пенсійного фонду, і він ніколи не висував безапеляційної вимоги підвищити пенсійний вік. Це була пропозиція української сторони, аби домогтися відновлення кредитування.

"Мінус" 70 гривень пенсії щомісяця

Урядовці неодноразово заявляли про свій намір збільшити страховий стаж на десять років. Але це питання суперечить будь-якій логіці пенсійної реформи. Сьогодні уряд говорить про те, що ми будемо стимулювати людей - і це нормально -

довше працювати. Але анонсується ситуація із точністю до навпаки.

Пенсія українця складається із двох частин. Перша - формула, згідно з якою обчислюється пенсія, куди вводиться загальний стаж, середній розмір заробітної плати протягом певного періоду. Друга частина - це доплата за понаднормовий стаж. І якщо ми збільшимо обов'язковий стаж, це означає, що ми доплату за понаднормовий стаж скорочуємо. А отже, люди отримають меншу пенсію. І в мене виникає питання: який є у людини стимул працювати довше?

У середньому втрати пенсіонерів від цього нововведення складатимуть 10 відсотків від прожиткового мінімуму щомісяця. Зараз ця сума становить близько 70 гривень, і вона зростатиме. Саме стільки людина недоотримуватиме до пенсії. І якщо цю "реформу" втілять, то пенсіонер, який виходитиме на пенсію наступного року, отримуватиме пенсію нижчу, ніж той пенсіонер, який вийшов на пенсію цьогоріч.

Уряд сподівається на те, що отримувати і пенсію, і зарплату завжди буде вигідніше, ніж отримувати лише пенсію. Але ж є ще люди, які вимушені виходити на пенсію й жити лише на неї. Їхня пенсія теж зменшиться! Що робити інвалідам, які не мають можливості працювати на пенсії? Цих людей така система буде серйозно дискримінувати.

Пенсійна реформа, покрита мороком

Уже дев'ять місяців ми чуємо від представників влади розмови про те, як потрібна Україні пенсійна реформа. Але що ми маємо в результаті? До Верховної Ради не подано жодного конкретного законопроекту щодо цього питання. Не проведено жодного публічного обговорення теми пенсійної реформи. І мені не зрозуміла теза урядовців про те, що вони вже з 1 січня 2011 року починають запроваджувати пенсійну реформу. До закінчення року лишається три тижні, а в цей час ні суспільство, ні журналісти, ні експерти не знають, що пропонує уряд. Сергій Тігірко каже: ми щодня збираємося, обговорюємо пенсійну реформу. Я хочу знати, хто і де збирається? Я днями обдзвонив знайомих експертів із питань соціальної політики, і жоден із них, зокрема й фахівці Академії наук України, не залучений до напрацювання законопроектів з пенсійної реформи.

Ми не знаємо, що відбуватиметься. І це справді лякає. Адже пенсійне питання стосується життя кожного українця. І я боюся, щоб ця реформа не повторила історія з проектом Податкового кодексу: його похапцем написали, похапцем унесли в парламент і затвердили, а потім лише почали читати... А те, що ми чуємо від урядовців щодо пенсійної реформи, якраз і свідчить про безсистемний підхід до цього питання.

Підвищення зарплат - порятунок для Пенсійного фонду

Аби дійсно виправити ситуацію, уряд має згадати, що в Україні працює трирівнева пенсійна система. Тобто українець має отримувати пенсію з

трьох джерел: солідарна пенсійна система, накопичувальна система і недержавні пенсійні фонди. Накопичувальна система зараз не працює, недержавні пенсійні фонди - у кризі. І уряд нічого не робить, щоб змінити ситуацію на краще!

Інше ключове питання: без підвищення зарплат в Україні пенсійну реформу втілити не вдасться. Коли в нас середня зарплата 2 300 гривень, пенсія не може бути вищою ніж маємо зараз (середня пенсія в Україні є трохи більше за 1 100 грн. - Ред.). Рівень ВВП нашої держави дозволяє нині збільшити заробітну плату без шкоди для економіки щонайменше у два-два з половиною рази. І це потрібно робити! Інакше ми не конкурентні на ринку праці як держава й фактично стримуємо доходи наших громадян. Для прикладу: ВВП Польщі на душу населення приблизно у два з половиною-три рази більше, ніж в Україні. Але зарплата в Польщі вища за українську у вісім-десять разів. Чому польський рівень ВВП витримує такий рівень зарплати, а український - ні? Тому що в нас свідомо ведеться політика на заниження вартості робочої сили.

Інший ресурс для покращення пенсійного забезпечення в Україні - тіньова економіка. Зараз влада публічно визнає, що близько 40 відсотків економіки перебуває в тіні. Аналітики кажуть про 50. Це означає, що щороку в тіньовому секторі економіки виплачується тіньової заробітної плати на суму 120-130 мільярдів гривень. Щорічно Пенсійний фонд недоотримує близько 50 мільярдів гривень внесків. І тому без цілеспрямованої політики на виведення економіки з тіні говорити про успішність пенсійної реформи неможливо.

А ТИМ ЧАСОМ...

Народний депутат-"нашоукраїнець" Микола Кульчинський вніс до Верховної Ради законопроект про зміни до статті 33 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" щодо розміру пенсії з інвалідності. "Найбільш болюче і несправедливо нинішня система зачіпає інтереси працюючих інвалідів II і III груп, яким наявний у них страховий стаж та період сплати страхових внесків до того, як вони були визнані інвалідами, при визначенні розміру пенсії з інвалідності у повному обсязі не враховується, - коментує депутат своє рішення. - Саме тому я як голова парламентського підкомітету з питань законодавства у сфері пенсійного забезпечення та пенсійної реформи, вніс на розгляд Верховної Ради законопроект, спрямований на виправлення цієї несправедливості". У законопроекті пропонується врахувати при визначенні розміру пенсії з інвалідності наявний у цих громадян страховий стаж і тривалість періоду сплати страхових внесків у загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Марина ТКАЧУК

umoloda.kiev.ua

Чому така "сильна" й "антифашистська" російська влада не поспішала припинити погроми в центрі Москви

Правоохоронні органи порушили більше десятка кримінальних справ за фактами побиття вихідців із Кавказу та Середньої Азії в центрі Москви минулої суботи. Про це повідомив заступник прокурора російської столиці Олексій Захаров. Водночас, інформує "Інтерфакс", наступного дня після ксенофобських заворушень на свободу відпустили всіх 66 затриманих - лише склали протоколи про адмінпорушення. Як шукатимуть організаторів і найактивніших учасників "російського бунту, безглузого і безпощадного"? Та якось за матеріалами оперативної відео зйомки, кажуть у московській міліції.

**"Жидів" бити можна,
а гнати "Путяру" - зась?**

Дивні речі кояться в сусідній країні, чия офіційна пропаганда так любить обвинувачувати українців у прославленні нацизму й культивуванні націоналізму. Під стінами Кремля, на Манежній площі, збирається, за різними даними, від п'яти до десяти тисяч радикальних молодиків, багато хто - в масках, масово викидають руки в нацистському вітанні, палять петарди й димові шашки, розмальовують стіни написами на шталт "Росія для росіян, Москва для москвичів!", "Бий жидів!", скандують "Росіяни, вперед!", "Слава Русі - Кавказ, сосі!", жбурляють у міліціонерів смолоскипи, каміння й кригу... А головне, неконтрольований натовп того дня відловлював і жорстоко бив, поваливши на землю, будь-кого "неслов'янської зовнішності".

Що показово: російські правоохоронці неодмінно припиняють будь-які мітинги демократичної опозиції, що намагаються зібратися там само, на "Манежці", й анітрохи не суперечать Конституції та законам РФ. Саме так - ще до початку - в неділю розігнали демократичний "День гніву" під гаслами "Путяра, пішов геть!" А ось дикий виступ націоналістів, котрі вочевидь порушують законодавство, напередодні починався безперешкодно й тривав, аж доки асфальт не забарвився кров'ю побитих. Радикали продовжували відловлювати й лупцювати "неруських" навіть у метро, на станції "Охотний ряд". Одного випадкового узбека там, на платформі, роздягли до трусів і били на очах міліціонерів, котрі не поспішали припинити безумство натовпу.

Деякі оглядачі припускають, що праві радикали, ксенофоби та інші носії ідеї "Росія для росіян" можуть стати впливовою політичною течією, зокрема у світлі наступних виборів президента. Мовляв, чому б одному із кандидатів на посаду глави держави, який любить "мочити ворогів у сортирах", не визначити нову загрозу, аби її побороти й підвищити собі рейтинг?

**"На площі продовжували
продавати пиво..."**

Основною силою суботньої маніфестації були футбольні вболівальники різних московських клубів, а приводом для заворушень - убивство фаната "Спартак" Єгора Свиридова. Він загинув 6 грудня в сутичці з кавказцями. Єгорів похорон, попри намагання рідні не робити розголосу, зібрав близько тисячі гостей із середовища футбольних фанів. Наступного дня вони, у значно більшій кількості, вийшли в центр Москви, аби вимагати від правоохоронців жорстокого розслідування й покарання винних. Це вже друга загибель "ультрасів" в бійці з кавказцями, і, стверджують фани, в першому випадку вбивці відкупилися від міліції.

Про підготовку суботньої акції було відомо ще за кілька днів. Але міліція не поспішала ставати на заваді. На площі продовжували продавати пиво - згодом град порожніх пляшок теж полетить у спецазівців, котрі нарешті втрутаються в хід подій. Їх (події) детально описав у своєму блозі на "Живому

журналі" фотограф Ілля Варламов (нік Zyalt) - у ці дні фотозвіт Варламова переглядає й коментує вся Росія й численні користувачі інтернету з-за кордону.

До "заведеного" натовпу не побоявся вийти голова ГУВС Москви Володимир Колокольцев і разом із командиром столичного ОМОНу В'ячеславом Хаустовим вступив у переговори з погромниками. Колокольцев розповів, що двоє підозрюваних у вбивстві Свиридова вже затримані й потрібно розходитися. Ввечері ЗМІ теж повідомили про арешт підозрюваних, але юрба скандувала "П...добол!"

Побиття кавказців та азіатів почалися вже після розмови з начальниками міліції. Жертвами стали семеро смаглявих юнаків, що проходили повз. "Бий хача! Зараз відіграємося!" - передає слова нападників кореспондент "Еха Москви", якому здавалося, що після таких жорстоких розправ, із численними ударами ногами по голові, принаймні одна з жертв буде смертельною. Уже згодом у бій пішли спецазівці у важкому обладунку.

Офіційні об'єднання футбольних уболівальників відхрестилися від участі в так званій "акції проти етнозлочинності". Глава МВС Рашид Нургалієв заявив, що в погромах винні не фанати, а націоналісти, які їх спровокували. Міліцейські джерела почали переводити стрілки на лідера забороненого націоналістичного руху "Слов'янський союз" Дмитра Дьомушкіна - мовляв, саме він організував бунт. Однак, погоджуються оглядачі, у середовищі футбольних "ультрасів" принаймні половина сповідують нацистські погляди, так що все там переплетено дуже тісно. До речі, бачили в натовпі й ватажка байкерського клубу "Нічні вовки" Олександра Залдостанова на прізвисько Хірург, який час від часу перетинається на своїх мотоциклетних акціях із Володимиром Путіним...

КОМЕНТАР З ПРИВОДУ

Ірина Хакамада
російський громадський діяч, політик,
телеведуча:

- Надто вже системно розвивається ситуація, вдало вклеюючись навіть у демократичні душі деяких чоловічих особин, - мовляв, кавказці дістали.

Як весняне загострення, передвиборче "Путін чи Медведєв" лихоманить мас-медіа й екрани федеральних каналів.

Свого часу, відповідаючи на це запитання, дуумвірат не стомлювався повторювати, що все залежить від внутрішньої ситуації. А я щоразу теж задавалася питанням: у якому сенсі? Якщо все добре, то Медведєв, а якщо все погано, то антикризовий менеджер Путін? Чи навпаки? Якщо перше, то безлади при "політиці відлиги" потребуватимуть залізної руки. А в Росії з цим ніколи проблем не було.

Данило ІВАНІВ
umoloda.kiev.ua

"Золотий Єрусалим" у лісі Пінчука

Закінчення. Поч. на 1 с.

**"Я сам бачив документ
із підписом Януковича"**

"Цю ділянку Віктор Пінчук отримав у 2004 році, - розповідає "УМ" власне джерело в одній із селищних рад містечка поблизу Кончі-Заспи. - Оскільки цей ліс не належав територіально до жодного населеного пункту, виділити його у приватну власність міг тільки Кабінет Міністрів". Зі слів чоловіка, який наполегливо просив не називати його імені, документ про виділення ділянки він бачив особисто. Із підписом тодішнього Прем'єра, а нині - Президента Віктора Януковича.

Як розповідає джерело, цю землю Віктор Федорович спочатку надав "головному зятеві країни" в оренду, а за кілька місяців написав нове погодження - передавши ліс уже в приватну власність. У 2006 році прокуратура взялася перевіряти й судитися з бізнесменом, але безуспішно - справа вреслі "загрузила". Прокуратура визнала, що всі документи в порядку. Нібито. А уряд Юлії Тимошенко погодження Януковича не скасував. Після цього ліс "застопили", навколо нього звели потужну огорожу й поставили охорону.

За словами чоловіка, який особисто бачився із бізнесменом у 2006 році, Віктор Пінчук мотивував бажання володіти величезною площею лісу тим, що хоче його вберегти від вирубки й "дерібану". Однак, як виявилось, просто про "збереження" говорити не доводиться - на схованій від "простого ока" території кипить робота з облаштування території.

"Це садиба. Як чия? Вітька Пінчука!"

Ділянка зятя Кучми, відомого бізнесмена й мецената, вражає розмірами. Автівкою повз 5-метровий заввишки металевий паркан до повороту на село Плюти можна їхати хвилин із двадцять. Кілька воріт, які час від часу змінюють довгі металеві полотна огорожі, "прикрашені" камерами спостереження.

Зупиняємо автомобіль із протилежного боку дороги, аби зробити кілька знімків території за парканом. Виляжу на дерево - інших варіантів просто немає. З'ясовується, що із внутрішньої сторони по периметру всієї площі ділянки тягнеться ґрунтова дорога. Через кожні кілька сотень метрів - будиночки (очевидно, для охоронців), через кожні десять - ліхтарі, які, можна припустити, допомагають одразу помітити нахабу, що посміє потрапити в ліс пана Пінчука.

За кілька хвилин "оглядин" цієї території з дерева ніби нізвідки з'являється червоний БМВ, стає за кілька метрів від нашого авто. Бічне скло біля водія опускається, але з машини ніхто не виходить. Червона автівка від'їжджає і зникає за поворотом, де розташований в'їзд на територію, тільки після того, як ми рушаємо у протилежному від маєтку напрямку.

Через деякий час під'їжджаємо до головного входу. Зупиняємо машину поблизу. Територія біля воріт зайнята автомобілями, мікроавтобусами,

фургонами із назвами фірм. Тут і пульта охорона "Комплексний захист", і будівельна компанія "Архібуд", і просто вантажні автомобілі, з яких працівники вивантажують інструменти та будівельне знаряддя.

"Не підкажете, де лісника можна знайти?" - запитую перше, що приходить у голову, в чоловіка з возиком для бетонної суміші. "Лісника? Тут лісника точно немає. Це садиба", - пояснює здивований працівник. Цікавлюся, чия. "Як чия? Вітька! Вітька Пінчука. Я тут другий день, бригада ось, працюємо... Де тут лісник - не знаю", - відповідає чоловік, посміхаючись.

Побачивши стороннього, з воріт виходить охоронець і прямує в наш бік. "Лісника шукають", - пояснив будівельник, коли той підійшов і став пильно оглядати чужинця. Охоронець теж зауважив, що лісника тут не знайдеш, і не дуже толерантно порадив забиратися геть...

Якщо пройти чагарниками, тоненькою стежиною між п'ятиметровим зеленим парканом Пінчука і трохи нижчим сусідським та видертися на одне з тоненьких дерев із колючками, можна побачити багато всілякої техніки - від тракторів до величезних самоскидів. Саме з їх допомогою, очевидно, зроблено кілька величезних насипів. В одному з них влаштовано чи то бункер, чи то землянку, чи то склад. На цих пагорбах ростуть дерева з кольоро-ровими кронами: ялинки, сосни та декоративні кущі. Швидше за все, вони висаджені спеціально, бо ця "внутрішня" флора дещо відрізняється від тієї, яка росте, скажімо, через дорогу від маєтку. Є ряди високого, обрізаного у вигляді загорож живокосту. Є й невелике озерце біля підніжжя найбільшого пагорба, який можна побачити через паркан. Усе це утворює неповторну ландшафтну композицію - краса неперевершена. Тут хоч на конях їзди, хоч мисливський сезон відкривай - все як у казці.

Ближче до воріт - кілька масивних будівель. Далі - територія, очевидно, ще не облаштована - видно просто густий ліс. Ближче до воріт зведено кілька будівель, між ними бетонні доріжки і тимчасові будиночки для працівників.

"Золотий Єрусалим" у відтинках

Один із будівельників на правах анонімності розповів "УМ", що стіни і підлогу басейну Віктор Пінчук побажав оздобити мармуровою плиткою "Золотий Єрусалим" ("Jerusalem Gold") - від 95 доларів за упаковку з 44 плиток. "Але коли її привезли і вже виклали, наказав замінити, бо господареві не сподобався відтінок, - говорить чоловік. - А "нестиковка" була в тому, що колір справді дещо відрізнявся - з тієї причини, що порода, з якої видобували матеріал для виробництва плитки, з глибиною дещо змінювала колір. Пінчук наказав привезти іншу. Переробляти нам не вперше. Торік, коли зводили стіни, господар теж наказав розвалити вже зроблене і класти по-новому. Тоді він не відразу розрахувався за "збраковану" роботу. Послався на світову фінансову кризу..."

Денис БІЛОКОНЬ
umoloda.kiev.ua

Підприємці відродили моду на вуличні акції

Закінчення. Поч. на 1 с.

"Почувши про Тимошенко, багато людей відмовилися їхати на Київ"

- Пане Михайле, цього тижня міліція почала викликати на допити організаторів акції протесту на майдані Незалежності. Їх розпитують про пошкодження гранітних плит у центрі Києва. Міліція оцінює збитки у 200 тисяч гривень...

- Насправді я думаю, що там нема жодних пошкоджень. Кілки для наметів забивали поміж плит. Ми не перший раз розбиваємо наметове містечко на майдані й ніколи не мали із цим проблем. Якщо припустити, що пошкодження є, то там не було багато наметів. Вони й близько не могли пошкодити граніт на 200 тисяч гривень. Хіба що ті плити були золотими...

- Навіщо тоді міліція працює в цьому руслі?

- Думаю, вони просто хочуть залякати людей, які подавали заявку на проведення акції.

- Комунальні служби повернули майно, вилучене під час знесення наметового табору?

- Ні, не повернули. Зараз це майно розшукується. Формально воно було записане на народних депутатів: вони повісили таблички, що це їхні громадські приймальні. Думаю, депутатам частково вдається повернути це майно, хоча щось, безумовно, зникне. Так уже було і в часи акції "Україна без Кучми".

- Чому, на ваш погляд, провалилася нова акція підприємців, скликана в цей понеділок?

- Ця акція чудово продемонструвала, хто чого вартий. Заклик іти на майдан подала людина, яка реально не стояла за організацією протестів, - Олександр Данилюк. Для того, щоб вийшов великий натовп, із людьми треба працювати, організувати їх. Це дуже важка робота. Люди підуть за тими, кому довіряють.

- Окрім того, понеділова акція була першою, на яку запросили політиків. Здається, це яскраво засвідчило, що поки що успішний спротив тепер не має бути партизанським...

- Справа не в політичних гаслах, а в тому, хто їх висуває. Бо в нас теж були політичні вимоги: відставка уряду Азарова, дострокові вибори Верховної Ради. Ці речі підтримала більшість підприємців. Бо уряд розробляв проект Податкового кодексу, а Верховна Рада його затвердила.

Цей Майдан не був прихильником якоїсь політичної сили. Ситуативно люди погоджувалися співпрацювати з опозицією, але чудово розуміли, що, якби ця опозиція була сьогодні при владі, то повторила б декілька помилок.

Під час акцій протесту в нас були епізоди, коли люди відмовлялися їхати в Київ через політичну складову. Бо на трибуні з'явилася Юлія Тимошенко, а є такі, хто її не любить. Це факт: нам дзвонили люди. Багато підприємців не приїхало з Полтавщини, Донеччини, Криму, зі Львова саме через це.

- До речі, про довіру до політиків. Розкажіть, як підприємці реагували на те, коли на Майдані почали використовувати гасла Помаранчевої революції, а зі сцени лунали пісні 2004 року? Апофеозом були "Гринджоли" і "Разом нас багато"...

- Реакція була досить позитивною. І більшість організаторів та учасників були на "помаранчевому" майдані. "Помаранчеві" пісні та гасла асоціюються в них не з вождями, а з перемогою. Якщо йдеться про людей, які голосували за Януковича, то, перше, вони в ньому розчарувались, і в тій ситуації він став для них ворогом. А ті пісні - це певний символ перемоги над Януковичем.

"Президент боявся втратити авторитет"

- Як ви оцінюєте вчинок Президента, коли він наклав вето на Податковий кодекс? Здається, це була гра. Адміністрація Президента в будь-який момент могла внести правки до кодексу ще тоді, коли він розроблявся в Кабміні, коли слухався у Верховній Раді. Можливо, Януковичу хотілося публічно "опустити" уряд і відібрати власний імідж?

- Віктор Янукович надурив народ, розігравши виставу з цим меморандумом. Його правки, звичайно, покращили документ, але залишили багато неприйнятних речей. Навряд чи він хотів відшмагати уряд. Думаю, Янукович вважав, що цей кодекс чудово пройде. Він не очікував, що протести

набудуть такого розмаху, в тому числі у тих регіонах, які він вважав своєю електоральною вотчиною. Тому він злякався. Злякався, звичайно, не революції - тут революцією і не пахло, - але настрашився, що його авторитет зазнає втрат.

- За наполяганням Президента в уряді було створено робочу групу, яка мала узгоджувати поправки із підприємцями. Ви брали участь у перемовинах. Розкажіть, у якій атмосфері в Кабінеті Міністрів проходили ці переговори?

- Була нормальна атмосфера. Представники уряду були чемні та милі (усміхається). Вони постійно намагалися схилити нас до домовленостей. Питали, що нас не влаштовує, пропонували виправити. А ми постійно наголошували, що для нас неприйнятний цілий кодекс. Він написаний з точки зору податкового інспектора.

- А чому ви виступали за відхилення цілого ПК, адже можна було й поправити?

- Ні, його неможливо виправити. Змінити його в кращий бік - все одно, що переписати. Звичайно, можна було піти шляхом змін і доповнень - але масив роботи був би той самий.

"Наше суспільство - це ліс, підмочений дощами. Не спалахне"

- Як далі розгорталася б акція, якби міліція не розіграла наметовий табір? Протест ішов на спад, на акції збиралося дедалі менше людей...

- Якби Майдан не розігнали, він, звичайно, розбігся б сам. Я вважав, що через деякий час наметовий табір усе одно доведеться згорнути, скажімо, під Новий рік. Набагато краще для самої влади було не чіпати наметове містечко і дати цьому Майданові самому закінчитися. Влада вирішила це питання за нас.

Це був протест, спрямований на розхищення влади, але не на її скидання. Народ поки що не готовий скинути владу. Люди, які виходили на протести, не наважуються йти до кінця. Вони стомилися і хотіли якомога швидше це завершити, малими жертвами. На кожній акції чекали результату і бідалися, якщо його не було... Хоча ми пояснювали: результат є, а влада вже почала хитатися. Адже кожен день протесту знижує авторитет влади, розхищує її підвалини, і рано чи пізно ця система завалиться. Люди це не розуміють - їм хочеться помацати результат руками.

Крім того, частина підприємців поступово відсіювалася. Їм не сподобався мітинг - наступного разу не приїхали. Комуś не дали слова - організація вже не приїздить. Таке теж було.

- Водночас, підприємці вдалося зібрати найбільшу справді ширшу масову акцію, певно, з часів Помаранчевої революції. На вашу думку, цей протест може відродити моду на вуличні заходи?

- Звичайно! Люди побачили, що протести всетаки діють. Усе залежить від розмаху акцій: від кількості людей на вулицях та їхньої рішучості.

- За цієї влади вже було кілька мітингів: проти утисків української мови, проти освітніх реформ, свавілля в міліції тощо. Але масову акцію зібрати лише підприємці. Невже для того, щоб вийти на протест, українцям мусять залізти в кишеню?

- Саме так і є! Переважна більшість людей, на жаль, мислить своєю кишенею. У цьому нема нічого поганого. Людина має право на повну кишеню (якщо гроші зароблено чесно).

- Ви казали, що на Майдані не пахло революцією. А що має статися, щоб у народу знову з'явилася бажання боротися за свої права?

- Ця ситуація поступово визріватиме. Із часом дедалі більше українців почнуть усвідомлювати, що ця влада - антинародна. Неможливо вийти на Майдан, оголосити клич - і запалити Україну. Ні, це досить мокре паливо. Якщо порівняти стан нинішнього суспільства з лісом, то цей ліс добряче підмочений дощем. І нема дива, яке може його запалити. З людьми треба спілкуватися, пробуджувати у них громадянську свідомість. Я не бачу іншої альтернативи, крім створення структури і комітетів по горизонталі по всій Україні, в кожному містечку. Треба купу часу на роботу з людьми, мільйони листівок...

"Ми почали з ринків..."

- Було помітно, що головною проблемою цього Майдану була слабка організованість. Між

лідерами існувала протиріччя, а на сцену могла вийти кожна людина і говорити, вибачте, навіть відверті дурниці...

- Це був стихійний і справді народний протест. У нас не було одного лідера і навіть кількох лідерів. Там були більш-менш великі групи. Наприклад, Асамблея громадських організацій малого і середнього бізнесу, або так звана "група Продан". Це були київські ринки, яких координували ми - громадянська мережа "Відсіч"...

- Як це - "координували ринки"?

- Це означає, що, фактично, ми їх підняли на протест. Перший раз "Відсіч" вийшла на акцію 4 вересня - це була перша маніфестація проти Податкового кодексу; її якрз провела "група Продан". На тому мітингу не було киян. Ми скинулись грішми, надрукували листівки і пішли по ринках. Там відразу з'явилися активні люди - потім вони вже самі роздавали листівки, проводили зустрічі на базарах. Ми створили ініціативні групи та об'єднали їх. Ми постійно зустрічалися і обговорювали те, що будемо робити далі (саме від імені київських ринків Михайло Свистович входив у переговорну групу. - Авт.)

- Ви зустрічалися з дирекцією чи звичайними торговцями?

- Ні, ми говорили зі звичайними людьми. Дирекція нам часто заважала.

- Пане Михайле, а що вивело вас на акцію протесту? Ви підприємець?

- Я зареєстрований як підприємець, але це не є основним доходом. Я рідко можу на цьому заробити: це консультативні, друкарські послуги. Мені не вистачає часу, щоб цим займатися. Донедавна я працював керівником відділу збуту державного видавництва "Вища школа", але мусив залишити посаду, бо хотів зосередитися на громадській роботі.

Що мене спонукало вийти на Майдан? Обурило, що Податковий кодекс несправедливий. Він знищує середній клас, а це основа громадянського суспільства. Зрештою, це протест проти антинародної влади. Тобто це шанс пояснити великому прошарку людей - я маю на увазі підприємців, - що цей ідеал недосягний у нашому суспільстві... Тому, якщо вийде хоча б "Пора", - буде дуже добре. Звичайно, я не маю на увазі "жовту" "Пору", партію "Пора".

- У кого ж усе-таки вперше виникла ідея про створення "Пори"?

- "Пору" створили середовище інтернет-сайту "Майдан" і львівський комітет "Опір молоді". Було ще третє середовище - "Студентське братство" Олега Яценка, яке відійшло від нас ще до того, як почалася "Пора". Ми стартували весною 2004 року, розклеїли листівки "Що таке кучмізм?". За одну ніч було заарештовано 14 наших людей. Владислав Касків прекрасно знав, хто ми, але за три тижні організація з такою самою назвою виникла у Мукачеві, на виборах мера.

Тоді наші активісти обурились, хотіли скликати прес-конференцію, але я вперше використав свій авторитет диктаторським чином (посміхається) і виступив проти цієї ідеї. Моя мотивація була така: фактично ті люди працюють на те саме, що й ми, - на революцію. Якщо ми сказали б, що ми були правильні, а вони - неправильні, то народ не пішов би ні до тих, ні до тих. Люди сказали б: "Вони не можуть між собою розібратися - чого туди пхатися?". Я сказав своїм хлопцям: правда на нашому боці. Але головне не те. А те, що революція відбулася.

"Наша мета - "Солідарність". Але хай буде хоч нова "Пора"

- Розкажіть детальніше про вашу нову "Відсіч". Із цим проектом ви хочете повторити успіх "Пори-2004"?

- Фактично це те саме, що "Пора". У нас захмарне бажання перетворити її на польську "Солідарність" (посміхається). Але ми чудово розуміємо, що цей ідеал недосягний у нашому суспільстві... Тому, якщо вийде хоча б "Пора", - буде дуже добре. Звичайно, я не маю на увазі "жовту" "Пору", партію "Пора".

- У кого ж усе-таки вперше виникла ідея про створення "Пори"?

- "Пору" створили середовище інтернет-сайту "Майдан" і львівський комітет "Опір молоді". Було ще третє середовище - "Студентське братство" Олега Яценка, яке відійшло від нас ще до того, як почалася "Пора". Ми стартували весною 2004 року, розклеїли листівки "Що таке кучмізм?". За одну ніч було заарештовано 14 наших людей. Владислав Касків прекрасно знав, хто ми, але за три тижні організація з такою самою назвою виникла у Мукачеві, на виборах мера.

Тоді наші активісти обурились, хотіли скликати прес-конференцію, але я вперше використав свій авторитет диктаторським чином (посміхається) і виступив проти цієї ідеї. Моя мотивація була така: фактично ті люди працюють на те саме, що й ми, - на революцію. Якщо ми сказали б, що ми були правильні, а вони - неправильні, то народ не пішов би ні до тих, ні до тих. Люди сказали б: "Вони не можуть між собою розібратися - чого туди пхатися?". Я сказав своїм хлопцям: правда на нашому боці. Але головне не те. А те, що революція відбулася.

Про десяту річницю "України без Кучми"

- Пане Михайле, 15 грудня буде 10 років від початку акції "Україна без Кучми". Кажуть, ви

людина, яка забила перший кілок під час встановлення наметового містечка "УБК". Як це було?

- Я не вмю напинати намети - перший кілок забивав Луценко (посміхається). Я був одним з ініціаторів акції. Нас було двоє - я та адвокат Олег Левицький. Моя дружина в той час сиділа вдома з дітьми: доньці не було й року, а малому - два роки... Потім ми пішли до Володимира Чемериса, поговорили з Андрієм Підпалим. Ми вирішили залучити й опозиційних політиків. Чемерис переговорив із Луценком, із Морозом, а я - з Максимом Стріхою, який був заступником Анатолія Матвієнка в партії "Собор". Так усе почалося.

А намети вирішили поставити тільки для того, щоб мокрий сніг не пошкодив нам листівки. Ніхто не думав залишатися на ніч на майдані, ніхто не сподівався, що це буде надовго і вийде так багато людей. Спершу ми хотіли просто висловити свою позицію. Перші три ночі ми думали: все, завтра йдемо. Але народ не розходився - приїздили люди зі своїми наметами. На третій день ухвалили рішення робити демонстрацію. Коли ми побачили, скільки зібралось людей (а було від 5 до 7 тисяч осіб, це було дуже багато!), ми зрозуміли, що акція набирає серйозних обертів. І тільки тоді вирішили, що будемо залишатися у наметовому таборі.

- Ви кажете, що на акції ходили багато людей. Але могло ж бути й більше!

- На той час це була ду-у-уже велика чисельність. Тоді в Україні взагалі не було масових акцій.

- Чи був тоді шанс дотиснути режим Кучми?

- Я вважаю, що був. На відміну від нинішнього протесту, ми могли дотиснути Кучму. Але знову ж таки, була слабка організація... Багато середовищ, організацій. Поки вони поділять лаври - мене багато часу. На підприємницькому майдані ще не так багато лаврів ділилося, як там, тоді. Шанс був, але ми його прогавили.

- Під час Помаранчевої революції багато людей готувалися до штурму адміністрації Президента. А під час "УБК"?

- Під час "України без Кучми" такі ідеї теж виникали, але менше. Коли була Помаранчева революція, звичайно, народ хотів узяти владу: було багато людей, міліція деморалізована... Якесь кров пролилася б, але штурм був би вдалим. Під час "УБК" усі розуміли, що це неможливо.

- Тобто ті пляшки, за які вас забрали в бучегарню, - це справді був не "терористичний", а побутовий епізод (свого часу Свистовича забрали в міліцію, коли він заносив у наметовий табір дві торби порожніх пляшок; тоді Михайло виправдовувався, що пляшки належать другові, а він, Свистович, вирішив здати їх у пункт склотари. - Авт.)?

- Це був план самозахисту. Перед тим на нас було скоєно напад: на табір кинулися так звані анархісти. Це були перевдягнені міліціонери, бо всіх анархістів Києва ми знали поіменно - їх не так багато. Пляшки ми збиралися використати для самооборони. А міліціонерам я сказав, що йшов від друга, не мав часу зайхати в пункт склотари, тому вирішив прихопити пляшки з собою. Це була повна нісенітниця. Але я ж не міг сказати їм правду (посміхається).

СІМ'Я І ВИБОРИ

У минулому скликанні Михайло Свистович був депутатом Київської обласної ради від БЮТ. Цього разу відмовився балотуватися, хоча йому пропонували місце у списку. Свистович каже, що фракція Блоку Тимошенко в облраді схилилася під "Регіони", бо там (у БЮТ) були випадкові люди. "Я хотів іти звідити і мріяв, щоб мене вигнали. Я не міг написати заяву про складення повноважень, бо не мав формальних підстав. Те, що було в програмі, я виконував", - розповів Свистович.

Дружина пана Михайла, Мирослава, теж активна громадська діячка, певний час була мером Ірпеня, вигравши цю посаду в запеклій боротьбі з місцевими багатіями. Вона пробувала свої сили й на цих виборах, але марно. "Партія регіонів намалювала такий результат, який хотіла", - каже Свистович.

Володимир СЕМКІВ

umoloda.kiev.ua

Я. Качинський: Світу потрібен новий Рейган, який би взяв Росію за горло

Закінчення. Поч. на 1 с.

Вважаю скандалом те, що польські власті не добилися спільного проведення слідства, відповідно до польсько-російського договору від 1993 року. Очевидним теж є те, що політ був військовий - на усій документації польоту стоїть буква "М", яка означає military (військовий). При застосуванні військових процедур диспетчер літовища визначає, чи можна літаку йти на посадку чи ні. Диспетчер Смоленського аеродрому дав згоду. Знаю також, що він консультувався з кимось із Москви. Ці факти установлені під час слідства, і все це не виглядає дуже добре.

Загалом назвати "скандалом" позицію польських властей у цій ситуації означає висловитися дуже м'яко....

- Ви схильні більше вірити в спеціально організований замах чи трагічний збіг обставин?

- На самому початку я був переконаний, що це трагічний збіг обставин, але зараз маю все менше підстав у це вірити. На основі знань, які маю на сьогодні, змушений вважати, що це не був трагічний випадок.

- Якщо замах, то хто його організував? Росіяни?

- Це справа, яку треба дослідити.

- За неофіційними даними, Міждержавний авіаційний комітет у своєму проекті рапорту, який передав польським властям у жовтні, поклав основну провину на пілотів, які наважилися посадити літак в умовах сильного туману. На вашу думку, польська комісія, яка зараз аналізує цей рапорт, затвердить його в такому вигляді?

- Думаю, що в них будуть зауваження, але покладання вини за аварію на пілотів є цілком відірваною від реальності версією. Пілоти отримали згоду на посадку, їх інформували, що вони на правильному курсі, а це нормальною мовою означає, що вони потрапляють на початок злітно-посадочної смуги. У чому їхня вина? Навіть якщо припустити, що не було замаху, за катастрофу винні диспетчери й ті особи в Москві, котрі вирішили дати згоду на посадку, незважаючи на таку погану погоду. Вони мали закрити літовище й не дозволити посадку. Це нормальна практика. Моєму братові й мені так само неодноразово відмовляли в посадці через погану погоду. У мене навіть був випадок, коли під час останньої виборчої кампанії нам відмовили в посадці на двох літовищах, і ми змогли приземлитися лише на третьому.

- Представник Польщі в Міждержавному авіаційному комітеті Едмунд Кліх справляє враження чи не єдиної офіційної особи, яка критично оцінює російське слідство. Він також сказав, що не поставив свого підпису під рапортом МАК, якщо не будуть враховані його зауваження. Польська комісія, яку очолює міністр внутрішніх справ Ежи Міллер, може проігнорувати його застереження?

- Комісія Міллера діє в рамках інтересів уряду, для якого визнання вини росіян за катастрофу було б величезною компрометацією. Глава польського уряду Дональд Туск повинен був не погоджуватися на публічне прийняття висловлювань співвітчужців від прем'єр-міністра Володимира Путіна на злітно-посадочній смузі в Смоленську. Мені теж пропонували, але я відмовився. Він мав ставити вимоги, бо справа катастрофи викликала багато запитань.

Дивно, з якою швидкістю було забрано тіла жертв катастрофи з місця падіння літака. Особливо зважаючи на м'якість у інших справах. Коли я туди добрався пізнім вечором, там були лише три тіла, серед яких і мого брата. Розтини тіл, з яких можна було багато довідатися, проводилися без участі польських експертів. Моєму братові, у якого були відірвані рука й ноги, доклали одну з ніг, яка належала іншій людині. Це було очевидно, оскільки вона була у військовій формі та належала одному з генералів, котрий, як і мій брат, був невисокого зросту.

Це все виглядало дуже-дуже дивно. На сьогодні не повірю жодним рапортам, крім тих, які приготує міжнародна комісія експертів.

- Чи отримали ви відповідь на ваш лист до керівників ЄС, НАТО, ООН та Конгресу США про створення такої комісії?

- Це не був лист. Це трохи перебільшення. Ми вивчаємо можливість створення такої комісії, а останній візит до США представників "Права і справедливості" слугував прогресу в цій справі. Це точно не буде легка й швидка справа, але зараз їй дано початок. Ми домагатимемося ретельного з'ясування обставин справи, оскільки зараз за великим рахунком нічого не відомо, оскільки слідство веде зацікавлена сторона. Росіяни по суті є останніми людьми, які зацікавлені у з'ясуванні причин катастрофи, що сталася на їхній території та забрала життя Президента, якого вони точно не любили, генералів НАТО та багатьох політиків, які підтримували Грузію в конфлікті з Росією.

- Коли ця комісія може бути створена та як вона працюватиме?

- Це точно не справа кількох місяців. Чесно кажучи, у нас не було чіткого плану, як вона має діяти, але саме зацікавлення міжнародною спільнотою розслідуванням катастрофи стане додатковим тиском на Росію. Тим, хто захоче схвати правду, має бути шораз складніше.

Справа має бути винесена на міжнародну арену, оскільки польські власті не використали тих інструментів, які мали для з'ясування причин катастрофи. По-перше, за основу співпраці прийнято Чиказьку конвенцію, яка регулює справи цивільних, а не військових польотів. Не використано договір від 1993 року. Але навіть Чиказька конвенція давала Польщі змогу звернутися до росіян з проханням передати введення слідства. Росія могла не погодитися, але це б уже щось означало.

Глава уряду Туск сказав, що не може звернутися, оскільки це стало б свідченням недовіри до росіян. Однак виникає запитання: звідки мала б бути віра до них у ситуації, коли вони дуже крутили перед цим польотом, зокрема розділяли візити глави уряду та президента, а потім мала місце катастрофа? Де тут підстави для довіри? Буквально за день чи два до вильоту Президента в Смоленськ РФ каже, що нічого не знає про це. Додатково висуваються якісь дивні вимоги, серед яких заборона зброї працівникам польського Бюро охорони уряду, які мали зустрічатися Президента на літовищі. Як охорона не може мати зброї?

- Як росіяни це аргументували?

- Не знаю. Знаю, що було дуже багато дивних подій, а головна - це розділення візитів прем'єра та президента. 70-річчя Катинської трагедії - настільки важлива дата в польській історії, що туди разом мали полетіти і глава держави, і глава уряду. Щороку 10 квітня в Катині відбувалися заходи в пам'ять жертв, у яких брали участь польські посадовці та родичі репресованих. З нагоди круглої дати в урочистостях для підкреслення її важливості також вирішив узяти участь Президент Польщі, який запросив також низку інших високопосадовців, котрі загинули в катастрофі. Загалом трагедія забрала життя 50% найвищої партійної еліти PIS, а я не загинув лише тому, що мусив бути при ліжку дуже хворої матері.

- Російська сторона ініціювала розділення візиту?

- Зараз не можу сказати, хто насправді. Кажуть, що формально це був глава російського уряду Володимир Путін, котрий подзвонив прем'єру Туску й запросив на окрему зустріч. Святим обов'язком Туска було відмовитися від цієї пропозиції та сказати, що він приїде разом з Президентом. Він цього не зробив, було розділено візити, а потім мала місце катастрофа. Ці обставини надзвичайно підозрілі. Узагалі вважаємо, що власне Туск, Броніслав Коморовський (глава Сейму на момент катастрофи), міністр оборони Богдан Кліх та глава канцелярії уряду Томаш Арабський несуть політичну відповідальність за цю катастрофу, оскільки власне їхні дії за останні роки привели до того, що вона могла статися. Технічні причини, чому розбився літак, мають бути окремо ретельно вивчені.

- Ви знали особисто генерала Анджее Бласіка?

- Ні. З генералів, які загинули, знав особисто лише шефа Генерального штабу Війська польського Францішека Гонгора.

- Деякі медіа активно пишуть про те, що генерал Бласік міг наказати пілотам посадити літак за будь-яких обставин. І взагалі сама його присутність в кабіні пілотів могла бути фактором, через який пілоти спробували посадити машину в таких складних умовах. Допускаєте таку можливість?

- Це цілком дурня. Ніхто з цих людей не був самогубцем. До речі, уже офіційно спростовано версію, що Бласік керував Tu-154 на момент його посадки в Смоленську. Пілотам чітко сказали, що вони можуть спробувати посадити літак. Можна ж приземлитися в умовах туману, якщо тебе правильно ведуть на посадку. З польського Як-40, який приземлюється раніше, сказали, що ситуація є поганою, але можуть спробувати зійти на висоту ухвалення рішення. Вони зійшли на ті 100 метрів, де їм підтвердили правильність курсу, і тому вони пішли далі на зниження. Усе вказує на те, що пілоти були переконані: літак потрапляє на початок злітно-посадочної смуги.

Пам'ятаю, що сам, коли був прем'єром, дивувався, як кілька разів при посадці літака в умовах туману "випірнали" з нього над самими житловими будинками. Коли туман був настільки сильний, що посадка була неможлива, літовища закривалися. Те саме мало бути в Смоленську, бо умов для посадки там справді не було, й аеродром треба було закрити.

- Росіяни кажуть, що боялися дипломатичного скандалу...

- А катастрофи літака не боялися?

- Кажуть, що розраховували на те, що пілоти не наважаться на посадку в таких складних умовах або на крайній випадок на висоті 100 метрів, коли не побачать землю, полетять на запасне літовище.

- Чому тоді повторювали їм, що вони на правильному курсі? Я в силу своїх обов'язків літав кілька сотень разів і знаю, що є загальноприйняті правила: якщо диспетчер каже, що літак на правильному курсі, то він їде на посадку. Звичайно, на певному етапі пілот має побачити землю. Не знаю, чи там був такий туман, що навіть на висоті 20 метрів не було видно злітно-посадочної смуги. Але в будь-якому разі вони отримали команду про необхідність іти на друге коло, коли вже були в безнадійній ситуації (на висоті 50, а не "на висоті прийняття рішення" 100 метрів. - Авт.).

- Виходить, занадто довірили диспетчерам?..

- Пілоти довіряють диспетчерам. Росіяни не мають, чим себе виправдовувати, вони мали закрити літовище. Аргументація про страх дипломатичного скандалу сміху варта, коли мова йде про життя майже 100 громадян, у тому числі Президента іншої держави. Вони мали обов'язок відправити літак на запасне літовище.

До речі, зовсім недавно довідався, що найближчий до Смоленська аеродром у Вітебську з невідомих причин теж був закритий. Не знаю, що з Брянським, який теж недалеко. Ці два літовища знаходяться на відстані близько 100 кілометрів...

- Чи обговорювали ви з братом конфлікт з пілотом урядового літака, який відмовився летіти в Тбілісі під час грузинсько-російської війни в серпні 2008 року? Є різні версії. Що насправді відбулося?

- Ситуація була дуже проста... Було п'ятеро вже немолодих чоловіків - найстаршому 80 років (президенти Польщі, України, Естонії, Литви та глава уряду Латвії), - котрі хотіли летіти в Тбілісі. На той момент не було жодної загрози, бо закінчилися воєнні дії. Пілот не хотів летіти, бо отримав заборону з Варшави. Головною причиною було не те, як аргументував пілот (загроза для життя), а бажання глави польського уряду Дональда Туска нашкочити Леху Качинському: аби він пізніше потрапив до Тбілісі, що применшувало б його заслуги у вирішенні цього конфлікту. До речі, тодішній політ мого брата до Грузії підтримав президент США Джордж Буш, який відзначив

важливість його грузинської місії. Водночас пілот, який відмовив Президенту Польщі й не полетів до Тбілісі, пізніше отримав за це урядову нагороду.

- Деякі медіа тодішній конфлікт переносять на Смоленськ, зауважуючи, що командир екіпажу Tu-154, який розбився 10 квітня, Аркадіуш Протасюк був другим пілотом під час грузинського польоту. І нібито для того, аби уникнути конфлікту, ризикнув посадити літак...

- По-перше, тоді справа відбулася на землі, а не в повітрі. По друге, не було жодної загрози. Виліт заблоковано виключно через політичні причини. Прошу не думати, що четверо президентів та один глава уряду є такими божевільними, що шалено хотіли летіти в місце воєнних дій. Хотіли летіти, бо знали, що це на той час нічим не загрожувало.

Протасюк же не мав чого боятися, адже пілот, який тоді відмовив, був нагороджений, а не покараний. Прошу теж пам'ятати, що спеціальний авіаполк, який обслуговує польоти найвищих польських посадовців, контролюється урядом. Президент не має жодного на нього впливу, і були випадки, коли моєму брату навіть не давали літак для вильоту.

Такий спосіб мислення насправді є абсурдним. Не кажучи вже про те, що мій брат так само не був самогубцем. Він хотів боротися за переобрання Президентом Польщі. Я розмовляв з ним за 15 хвилин до катастрофи, і він цікавився здоров'ям мами та моїм, а не жодними ідеями, як самовбивчо приземлитися в Смоленську. Це взагалі якась дурня...

- Власне, є гіпотеза, що Лех Качинський міг послати Бласіка в кабінку пілотів, аби змусити їх посадити літак...

- Це створений міф, аби звалити провину на Президента та унеможливити збереження доброї пам'яті про Леха Качинського. Мій брат був поборником незалежної та сильної Польщі, але також України, Балтійських держав, й в майбутньому - Білорусії, намагався протистояти експансії Росії та вів тверду політику Польщі в Європейському Союзі. Нинішній уряд проводить прямо протилежну політику. Не знаю, чим це зумовлено. Може, урядовці мають підстави, аби боятися Росії, яких не мав Лех Качинський. За комуністичних часів він вибився з опозиційного діяча до віце-глави профспілки "Солідарність", а насправді керував цією першою незалежною профспілкою у Польщі, оскільки Лех Валенса - м'яко кажучи - не був до цього готовий.

Це все дуже не подобається нинішній правлячій партії. Прошу пам'ятати, що між PIS та PO насправді політична прірва - це цілком відмінні концепції розвитку Польщі. Вони дуже бояться, що буде створено міф про Леха Качинського, та пробують після смерті його очорнити - власне, це і є джерелом усіх тих гіпотез. Вони навіть казали, що брат був під впливом алкоголю, чого, звичайно, не підтвердили результати розтину.

Узагалі проти Леха Качинського вже довгий час велася кампанія очорнення, оскільки він був для них останньою перешкодою для реалізації їхніх планів, а в Східній Європі - останньою перешкодою для експансії росіян. Це сказала моєму братові президент Литви за два дні до катастрофи.

Повторюю, моральне та політичне відповідальність за цю трагедію несе Дональд Туск та правляча партія, котра вела таку кампанію проти Леха Качинського, допустила до розділення візитів, візит Президента був цілком не підготовлений, зменшено рівень безпеки, а юридична відповідальність "веде" в Росію.

- Минуло майже 70 років від іншої авіакатастрофи, яка забрала життя глави еміграційного уряду Польщі генерала Владислава Сікорського. Чи вірите, що справжню причину Смоленської катастрофи вдасться з'ясувати раніше?

- Сікорський загинув під час війни. Там точно є багато таємниць, але експертиза не підтвердила теорій, що його вбили до авіакатастрофи. Це перше. Крім цього, більша частина документів у цій справі

досі знаходиться під грифом "секретно" в англійських архівах.

Тодішній польський уряд у еміграції насправді не міг нічого зробити, навіть відкрити труну генерала. Сьогоднішня влада Польщі, якби хотіла, може набагато більше.

Не думаю, що це буде так довго тривати. Вже зараз можна багато сказати, і думаю, незабаром настане момент, коли можна буде сказати набагато більше.

ЯНУКОВИЧ НЕ ДУЖЕ ПІДТРИМУВАВ НАШІ ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОЕКТИ

- Пане Качинський, давайте поговоримо про українсько-польські справи. Коли ви були главою уряду Польщі, то мали можливість спілкуватися з тодішнім українським прем'єром, а нині президентом України Віктором Януковичем. Яке ваше враження про нього?

- Він великий та потужний, а я малий...

- А якщо серйозно?

- Склалося враження, що Янукович досить сильно включений - ментально - у минуле, у світ, який проходить. Я вів з ним довгі розмови, у тому числі неофіційні, про те, як ведуться переговори в Росії. Він був зі мною дуже щирим, і з ним добре розмовлялося. Правда, іноді він мене дуже дивував тими розповідями. Не буду зараз про це розказувати, бо, може, доведеться ще зустрічатися з ним як з президентом України. Хочу наголосити, що ми не змінюємо свою політику в залежності від того, хто в Україні при владі, та готові співпрацювати з кожним політиком.

Я слабо знав Віктора Ющенко, з яким зустрічався лише один раз, на відміну від мого брата, котрий провів з ним десятки розмов. З Юлією Тимошенко теж, здається, лише раз зустрічався, коли вона була в опозиції (після Помаранчевої революції).

- Чи можете сказати, що Янукович складає враження людини, котра, попри все, насправді хоче її може добитися вступу України в ЄС?

- Прошу мені вибачити, але не можу відповідати на це запитання, бо насправді не знаю відповіді.

Під час розмов зі мною він зосереджувався на співпраці з Росією та пояснював, як треба вести переговори в Москві, аби вирішувати справи. Як треба говорити з Михайлом Фрадковим, котрий був тоді прем'єром, і тодішнім президентом Володимиром Путіним. Дуже щиро розповідав, і мене часом дуже дивував цей спосіб вирішення справ.

Крім цього, ми розмовляли про польсько-українське співробітництво, зокрема щодо проекту Одеса - Броди - Плоцьк.

- А чому, на вашу думку, попри активну підтримку президентом Лехом Качинським вступу України до Євросоюзу й НАТО після Помаранчевої революції не вдалося досягнути якісного прориву?

- По-перше, на жаль, була невизначена ситуація в Україні. По друге, був опір Німеччини та Франції. Переважно Німеччини. Моєму братові вдавалося на різних зустрічах створювати коаліції та змушувати пані Меркель до поступку, зокрема, у Бухаресті у квітні 2008 року.

Якби в Україні була ясніша ситуація та Ющенко з Тимошенко ефективно співпрацювали між собою, незважаючи на особисто неприянь, було б легше. Ми не можемо до кінця зрозуміти, чому так не сталося. Євроатлантична інтеграція в Польщі поєднала людей, котрі насправді дуже не люблять одне одного.

Ця тема також використовувалася як аргумент проти України, а коли головою уряду став Янукович, то ця справа взагалі стала незрозумілою, бо, з одного боку, був слабкий Ющенко, а з другого - Янукович, який особливо не брав участі в посунанні на Захід. Він не дуже хотів входити в наші проекти, зокрема, в пропонуваній моїм братом енергетичний пакет. Чесно кажучи, наші розмови - незважаючи на значну їх кількість - були малопродуктивними, хоча він не казав прямо "ні"...

Ми розраховували, що це тимчасова ситуація. Пані Тимошенко під час розмов зі мною в Києві окреслила політичний план, який - треба визнати - значною мірою реалізувала.

- Що ви маєте на увазі?

- Вона казала, що доб'ється відставки уряду Януковича, стане прем'єром, а пізніше президентом. Останній етап їй не вдалося.

- Днями радник президента Польщі Броніслава Коморовського Роман Кужняр сказав, що польська проукраїнська та антиросійська політика останніх років насправді шкодила Польщі й Україні. Свідченням цього, на його думку, є реалізація Nord Stream замість другої нитки Ямальського газопроводу польською територією...

- Це абсолютна дурниця. Росіяни мали такий план дуже давно та не хотіли чергового тру-

бопроводу через Польщу. Це суто стратегічний проект, ціллю якого було обійти традиційні держави-транзитери, які можуть створювати їм певні проблеми. Це цілком зрозуміло, тому висновки цього пана абсолютно безпідставні.

Ми вели політику, яка вже сьогодні доводить результативність. Наприклад, Румунія частково перейняла нашу роль і має сьогодні газопровід для поставок LNG через Грузію. Це було складно, але можливо. Ми обговорювали цей проект з американцями, котрі казали, що підтримують проект, якщо це буде економічно вигідним, але це було б вигідним! Клопіт був лише в тому, що в Україні уряд очолював Янукович та загалом була нестабільна ситуація.

Узагалі Україні необхідна стабілізація хоча б на кілька років на базі сил, котрі хочуть змін, що дало б змогу реалізувати кілька великих проектів. За таких умов можна порівняно швидко рухатися вперед. Звичайно, продовження строку перебування Чорноморського флоту Росії в Криму відкладає справу вступу України до НАТО, але, з другого боку, цю умову завжди можна денонсувати.

Є ще справа власності газопроводів...

Ситуація - без сумніву - погіршилася. Але треба пам'ятати, що міжнародна політика, зрештою, як і політика загалом, є динамічним процесом, і все це може змінитися. Тому балачки про те, що якась політика зазнала поразки, не має під собою підстав, адже за рік-два чи, тим більше, за десятиріччя, те, що зараз видається поразкою, може принести вимірну користь. Перші кроки зроблено - хоча б на рівні підсвідомості. Колись ми відіб'ємося. Тепер складніший період, але все залежить від нас...

Великою втратою є смерть мого брата, який знав усіх цих людей - аж до Туркменістану - і міг з ними розмовляти. Ніхто його не замінить. Навіть якби я виграв президентські вибори (у липні 2010 року), мусив би будувати ці контакти від початку.

- Правляча "Громадянська платформа" ніколи не приховувала, що вважає одним із головних завдань покращити стосунки з Росією. На вашу думку, краща польсько-російська співпраця буде відбуватися коштом співробітництва з Україною?

- Я не лише маю таке враження, але переконаний, що так буде. Зрештою, про це свідчить одна зі статей міністра закордонних справ Польщі Радослава Сікорського.

Нашу позицію щодо співпраці з Росією можна описати точно такими словами, які також висловив один із радників президента Франції Ніколя Саркозі в оприлюднених днями Wikileaks дипломатичних депешах, а саме, що Росія в цьому поколінні не сприйме Польщу як суверенного партнера для співпраці.

Треба старатися розвивати добрі відносини, але реальна сфера нашої діяльності - це розвиток співробітництва з Україною, балканськими державами, а де можливо, і з Білорусією, Молдовою й далі на Кавказ, зокрема з Грузією, Азербайджаном аж по Казахстан і навіть Туркменістан.

Для росіян, як казав теж радник Саркозі, добрі сусіди лише ті, котрі їх абсолютно слухаються. Ми не хотіли слухатися. Нам цілком вистачало час від часу протокольних зустрічей міністрів закордонних справ, а поточно - зустрічі заступників міністрів. Латвія взагалі 18 років не мала визначених кордонів: якось це пережила й дуже добре розвивалася.

Росіяни знали, і це їх дуже дратувало, що вони не можуть тримати нас на гаку. Нинішня група при владі в Польщі, послаючись на труднощі з Україною, цілковито змінила політику й вирішила зробити ставку на Москву. Цікаво, що насправді вони нічого не досягнули, крім того, що виставляють себе на посміховисько.

Загалом відбуваються неймовірні речі, які, мабуть, колись будуть описані в підручниках з дипломатії, коли Катинська справа є козиром для росіян, а не поляків. Росіяни час від часу видають якісь заяви, а тут тішаться, даруйте за вислів, як дурник діркою з бублика.

Ми відкидали цю політику, бо вважали, що за нинішнього покоління нічого не вдасться зробити. Треба зачекати років 20-30, доки прийде нове покоління росіян, яке зрозуміє, що Польща незалежна держава, і з нею треба рахуватися. А полковники КГБ точно не приймуть цього до відома.

- Чи вірите, що росіяни відкриють доступ до катинських архівів?

- Відкриють чи не відкриють?.. Швидше за все ні, але навіть якби це зробили, то що це дасть? Ми й так знаємо, хто за це відповідальний. Можемо дізнатися деталі. Головне, не можна вести політику, коли росіяни використовують Катинь як козир. Вони "продають" інформацію в цій справі.

СВІТОВІ ПОТРІБЕН НОВИЙ РЕЙГАН, ЯКИЙ БИ ВЗЯВ РОСІЮ ЗА ГОРЛО

- Ви згадали, що росіяни ментально не готові сприймати Польщу рівноправним партнером. Відомо, що традиційно вони активно співпрацюють з Німеччиною...

- Вони навіть кажуть - "Німеччина та Європейський союз", наче німці не входять до європейського об'єднання.

Це постійна російська політика... У Євросоюзі ніхто не хоче платити, а німці продовжують це робити, і в цьому їх сила. Адже вони не є дуже сильні військово, не входять у Раді Безпеки ООН, не можуть гідно конкурувати у сфері культури з Англією та Францією, не мають такого значного капіталу, але мають досить потужну промисловість. Росіяни це помічають і ведуть переговори, головним чином, з німцями, які зараз домінують у Євросоюзі. Хоча варто зауважити, що їхня економічна потуга останнім часом теж зменшується.

Варто також звернути увагу, що Німеччина завжди була предметом активності росіян ще за часів Радянського Союзу. Жодна інша держава в Євросоюзі не була предметом такої активності.

- Що, на вашу думку, і коли може змінити цю ситуацію?

- Зміну може спровокувати криза Європейського Союзу, головним чином, зони євро. Крім цього, залишається шанс на іншу політику США, які мають велику стратегічну свободу, бо ніхто не є такий сильний, як вони. Зараз вони більше зайняті вирішенням внутрішніх справ і поки що до кінця не відомо, як розвиватиметься ситуація в самій Америці.

З другого боку, треба пам'ятати про Китай, який дуже динамічно розвивається і який швидко може стати проблемою номер один для росіян. Темп зростання китайської економіки приводить до майже її потроєння за десятиріччя. Це також матиме вплив на розклад воєнних сил.

- Чи "китайський фактор" може схилити Росію інтегруватися з Євросоюзом?

- ЄС - це інша справа. Росіянам, аби не потрапити у справді складну ситуацію, необхідно модернізуватися. Аби провести модернізацію, треба змінити суспільну систему. Прошу пам'ятати, що вони мають анахронічну посткомуністичну систему, яка за великим рахунком різною мірою присутня в усіх колишніх комуністичних державах: від легкої форми в Польщі та Чехії до гострої в Болгарії.

Аби насправді змінити керовану кагебістами та олігархами Росію, треба вдарити по тих, хто там найсильніший. Це насправді надзвичайно важко. Мала б бути революція, але росіяни не демонструють таких тенденцій...

- То як, на вашу думку, розвиватиметься ситуація? Бо зараз виглядає так, що Путін у 2012 році на білому коні повернеться в крісло президента й отримає шанс керувати Росією чергові два президентські строки - аж до 2024 року. Як гадаєте, Росія стане центром Єдиного економічного простору в якій, крім Білорусії та Казахстану, втягнуть Україну й інші держави колишнього СРСР чи всіма ми інтегруватимемося з Західним світом?

- Як на мене, цю систему чекає криза, спричинена як зовнішніми - передусім через Китай та можливі зміни в Європі - так і внутрішніми чинниками, головним чином через неефективну економіку. Варто пам'ятати, що ця система базується на моделі країн третього світу, які живуть за рахунок продажу сировини.

Різке збільшення видобутку сланцевого газу, наприклад, обвалить ціни на світовому ринку й змінить геостратегічну ситуацію.

У світі обговорюють, чи не з'явиться хтось подібний до Рональда Рейгана (президент США в 1981 - 1989 роках. - Авт.), хто б махнув рукою на страх війни з боку росіян, схопив їх за горло, та за кілька років виявилось, що вони починають задихатися.

Пару років гострої риторики та твердої політики США - незважаючи на можливі протести й паніку в Європі - і Росія почала би змінюватися.

Зараз важко сказати, який американський діяч міг би вести таку політику.

Є також інші справи, зокрема війна в Афганістані. Вона ведеться американцями й НАТО, але за великим рахунком вони також оберігають Росію. Якби там не було військ Альянсу, то росіяни мали б проблему - і то чималу. За нинішньої системи, на моє переконання, у них не забракло б сил сконсолідуватися для реального розв'язання цих проблем. А на голові вони ще мають Китай.

Якщо відкинути емоції, то росіяни в нинішніх умовах мають один раціональний вихід - змінити себе й увійти у світ західної цивілізації важливим партнером, який визнає незалежність інших посткомуністичних держав. Наразі, однак, вони не можуть змінити ментальності та відповідної системи інтересів.

ЯКБИ МИ БУЛИ ПРИ ВЛАДІ, ПІВНІЧНОГО ПОТОКУ НЕ БУЛО Б

- Відомо, що головна зброя росіян - енергоносії. Чому Польщі, яка вступила в Євросоюз і НАТО, за більш як 20 років не вдалося позбутися енергетичної залежності від РФ? Адже були проекти об'єднання польських газопроводів із системами держав Західної Європи. Був проект Одеса - Броди - Плоцьк...

- Не варто себе обманювати, а чесно признати, що росіяни теж у Польщі мають свої "активи". Очевидним інтересом поляків було збудувати газопровід до Норвегії та створити газопорт для поставок LNG. З проектом Одеса - Броди - Плоцьк було трохи складніше, бо не лише ми приймали рішення...

Зараз, проте, ми маємо президента, який називає неважливим видобуток сланцевого газу в Польщі. Я, звичайно, не знаю, наскільки це реально та економічно вигідно, але попередні розрахунки свідчать, що його запаси в Польщі сягають 3 мільярдів кубометрів, а це вистачить для Польщі на 200 років. Водночас ми могли б постачати газ сусіднім державам, у тому числі й Україні чи Білорусі. Мова не йде, звичайно, про те, аби вони не купували російський газ, а про більшу безпеку.

Голова польського уряду у 2001-2004 роках Лешек Міллер зірвав досягнуті попереднім прем'єром Єжи Бузеком (з 1997 по 2001 рік) домовленості з норвежцями. Уряд Туска вирішив будувати газопорт за кошти Європейського Союзу, що накладає певні екологічні обмеження, та доручив цю справу компанії, яка не має власних грошей. Ми хотіли, аби газопорт будувала PGNIG, яка легко могла фінансувати його спорудження та, крім цього, ми б не мали жодних екологічних обмежень.

Брак диверсифікації поставок енергоносіїв не можна раціонально пояснити нічим іншим, як надзвичайно сильним російським лобі в Польщі. Це їм вигідно. Але, на жаль, не для Польщі.

- Газовий трейдер "РосУкрЕнерго" прийшов на польський ринок у кінці 2006 року, якраз коли ви були головою польського уряду. Чи можете розповісти, як це відбувалося?

- Ми опинилися у вимушеній ситуації. З одного боку, росіяни порушили тему присутності в капіталі EuroPolgaz - компанії Олександра Гудзоватого. З іншого боку, в умовах сильного натиску медіа на нас, ми не могли собі дозволити перебігів з поставками газу взимку. Ми знали про невідповідність цього контракту, але підписали його на короткій час, до кінця 2008 року...

- Як це було: прийшли менеджери Газпрому й сказали, у якої компанії купувати газ?

- Так безпосередньо й примітивно ці справи не вирішувалися. Сам цим не займався, краще знає тодішній міністр економіки Петр Возняк. Знаю, що почалися якісь рухи в наглядових радах компаній, почалися певні блокування.

Через можливі проблеми з поставками газу взимку та враховуючи наш план цілковито змінити ситуацію з постачанням енергоносіїв, ми вирішили, що на два роки можна погодитися доплачувати. Тим більше що тоді Польща була в дуже добрій фінансовій ситуації. Це були єдині два роки за останні двадцять років, коли ми насправді мали дуже багато грошей - як у державному, так і в місцевих бюджетах, та в державних фірмах.

У цьому плані ситуація була дуже добра, а ми хотіли домовитися з норвежцями, планували збудувати газопорт.

Водночас успішно блокували спорудження Nord Stream, використовуючи екологічні застереження. Коли шведи переконалися в серйозності наших намірів, то увійшли з нами в коаліцію. За шведами до нас приєднались прибалтійські держави, були сподівання на Фінляндію. Якби ми були при владі, то можу вас запевнити, до сьогодні не було б прокладено жодного кілометра Північного газопроводу. Реалізацію проекту можна було дуже сильно затягувати або навіть взагалі унеможливити.

- Справді, майже дворічні польсько-російські газові переговори засвідчують, що Польща приперта до стіни й насправді нічого не може зробити...

- Наш план оборони був простим та передбачав, крім газопроводу в Норвегію, спорудження газопорту, створення додаткових газових сховищ. У разі його реалізації росіяни не могли б нам нічого зробити.

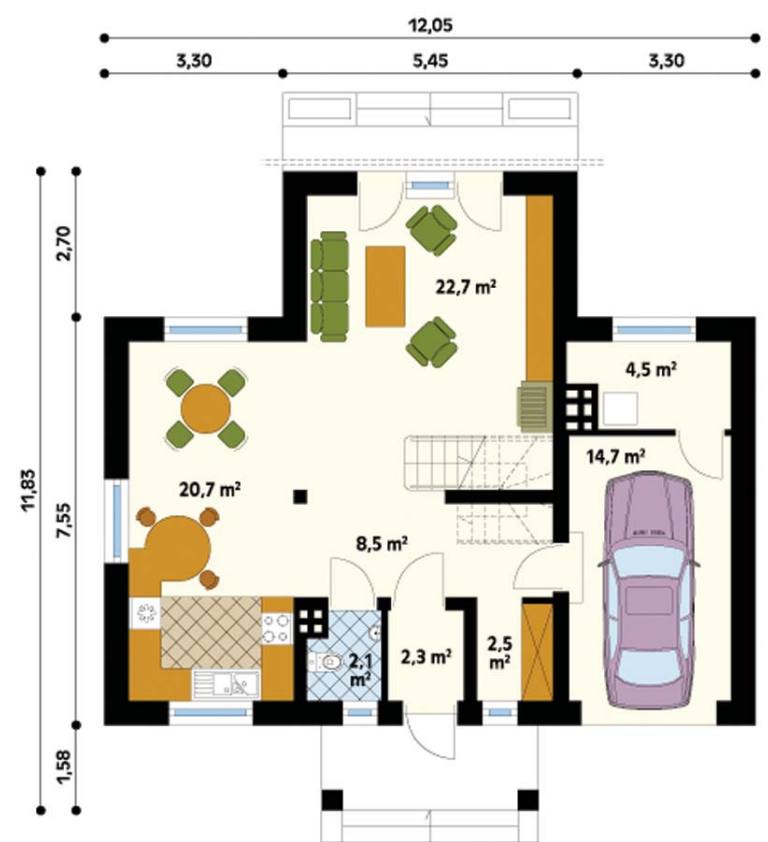
Це, звичайно, не означає, що ми б відмовилися від купівлі російського газу. Водночас, якби вони відмовилися продавати, то ми мали б альтернативне джерело поставок. За 3-4 роки це можна було зробити. Однак цю справу затримали, а чому це сталося треба питати в пана Туска.

www.eko-bud.com.ua

м. Львів,
вул. Володимира Великого, 18, 7-й пов.,
тел.: 032 234 02 97; 032 242 54 80;
8 067 372 97 20; факс: 032 297 60 97.

Площа забудови – 112 м²
Загальна площа – 132,1 м²
Мінімальні розміри ділянки – 20,05 x 20,83 м

Сучасний екологічний будинок - під ключ - вперше у Львові!

«Сучасний екологічний будинок – під ключ!» – якісний, енергоощадний та комфортний котедж ручної роботи, побудований за інноваційною (ноу-хау) каркасною технологією при використанні дерева, цегли, інших екологічних матеріалів, зі стовідсотковим ступенем готовності, надійний термін експлуатації якого – необмежений, з мінімізованими витратами на обслуговування. Компанія «Еко-Буд» використовує сучасні технології, які відзначаються високими тепло-, звукоізоляційними, енергозберігаючими, протипожежними характеристиками, вологонепроникними властивостями, легкістю та міцністю конструкції будинку, можливістю використання будь-яких матеріалів для зовнішнього та внутрішнього облицювання, комфортабельністю проживання та визнані найкращими з погляду економії коштів, матеріалів, технічних засобів, робочої сили, термінів будівництва незалежно від пори року. Компанія «Еко-Буд» будує сучасні малоповерхові споруди в т.ч. громадського та комерційного призначення, надбудовує (добудовує) поверхи та мансарди.

